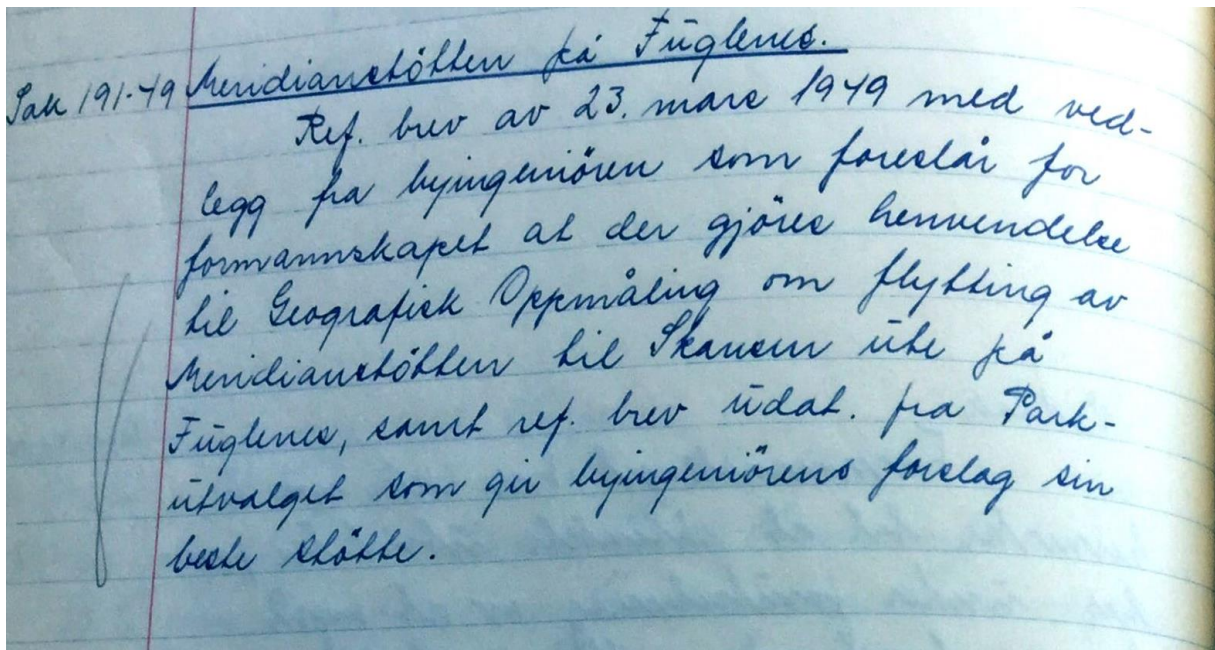

70 år siden Meridianstøtta kom tilbake- Gerd Johanne Valen

For 68 år siden ble globusen restaurert, om hav og verdensdeler fikk tilbake sine farger, vet jeg ikke. Men i 2019 er det 70 år siden Meridianstøtta kom tilbake til Hammerfest etter evakueringen.

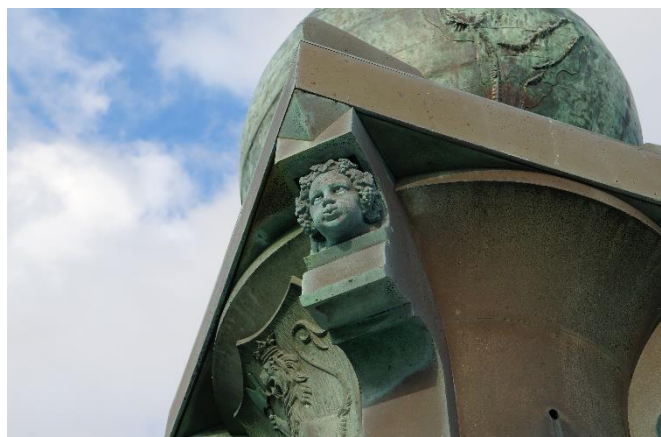
Våren 1943 ble Globus, Kapitel, søyle og øverste sokkel flyttet til Hammerfest sykehus, pga. krigshandlingene i området. Året etter 30.oktober ble det fraktet til Trondheim og vitenskapsmuseet. Meridianstøtta hadde fått store skader. Globusen hadde huller og bulker og Syd-Amerika var løsnet, skriver Bjørn Geir Harrson i 2014. I 1946 uttrykker Hammerfest et ønske til Norges geografiske oppmåling (NGO) om at Meridianstøtta må repareres. De ønsker også å få den flyttet til Skansen. I slutten av mars 1949 kommer den tilbake til byen. NGO mener den må plasseres der den hører hjemme. Meridianstøtta kommer på plass til 17.mai 1949.

Meridianstøttas form

Monumentet eller obelisken er tegnet av den tyske arkitekten Wilhelm von Hanno (1826-1882). Han kom til Norge i 1850. Han ble i ettertiden en kjent arkitekt i Norge. Flere offentlige bygninger i Norge ble utformet av han. Disse bygningene bærer preg av forskjellige stilforbilder slik som klassisme, renessanse, ny gotisk og ny romantikk.

Meridianstøtta med sokkel, søyle, kapitél, globus er et eksempel på hvilke stilformer von Hanno lot seg inspirere av. Oppsettet kan minne om en jonisk søyleorden, men kan også assosieres til romerske søyler. Joniske søyler har en krepis (sokkel) en base (hvor søylen hviler på) et søyleskaft og et kapitél, samt to lag til over det. Sammer orden på sokkel og søyla har også Meridianstøtta selv om de ikke er like i utforming, i tillegg har Meridianstøtta

et kapitél og avslutter med en globus på toppen..

Sokkelen er i tre deler og i upolert granitt. Mens de to nederste delene er tilnærmet kvadratiske, er den øverste delen mykt bladformet. De myke bladspissene danner hjørner mot retningene nord, vest, sør og øst. På denne øverste delen av sokkelen hviler søylen. Diameteren på denne polerte granittsøylen smalner med høyden.

våpenskjold med den kjente norske løve og forløperen til Norges riksvåpen i 1905.

Kapitélet som er øverste del av denne klassiske søylen og i messing danner firehjørner som også peker mot sør, nord, øst og vest. Figurene som preger hvert hjørne har 4 ansikter. To eldre ansikter med skjegg og to yngre. Ansiktene munner er formet slik at det kan se ut som de blåser. De yngre er rettet mot nord og øst, mens de eldre mot vest og sør. Den gamle verden som oldtidens europeere kjente var i sør og øst, mens den nye verden var i nord og vest. Så ansiktene plassering følger ikke presist et slikt verdensbilde, selv om von Hanno kan ha latt seg inspirere av dette. Derimot er det mer sannsynlig at ansiktene med sine blåsende munner

er symboler på de forskjellige vindretninger.

Kapitélets nordøst og sørvestside har et tydelige formet som må ha vært

Globusen må engang ha vært en staselig klode laget i dobbelte kobberplater, med verdensdelene farget i brunt og havet i grønt. Fjellkjedene reiser seg i alle verdensarvdelene. For 163- 164 år siden var det slavene på Akershus festning som utførte arbeidet. På toppen er nordpunktet markert med en spiss som peker opp.

